

**VẬN DỤNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG VÀO GIẢNG DẠY
PHẦN HỌC “ NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ QUẢN LÝ
HÀNH CHÍNH NHÀ NƯỚC” Ở TRƯỜNG CHÍNH TRỊ
TỈNH ĐẮK LẮK**

Nguyễn Tiến Huy

Khoa Nhà nước và pháp luật

Để nâng cao chất lượng giảng dạy các lớp trung cấp lý luận chính trị - hành chính ở trường Chính trị tỉnh Đắk Lắk yêu cầu tất yếu phải đổi mới nội dung và lựa chọn phương pháp giảng dạy cho phù hợp. Qua thực tế giảng dạy các lớp trung cấp lý luận chính trị - hành chính ở nhà trường cho thấy: đối tượng học viên chủ yếu là cán bộ, công chức và những người hoạt động không chuyên trách ở cấp xã, vai trò của họ là hàng ngày trực tiếp tiếp xúc và giải quyết mọi công việc cho người dân ở cơ sở, lắng nghe ý kiến, nguyện vọng của nhân dân, tuyên truyền đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước; đưa đường lối, chủ trương chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước đi vào cuộc sống. Mặt khác cho thấy việc tiếp thu lý luận của họ còn có những hạn chế nhất định, nhất là công chức và những người hoạt động không chuyên trách ở các xã vùng sâu, vùng xa, vùng dân tộc thiểu số. Vì vậy, việc vận dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy lý luận chính trị - hành chính ở trường Chính trị tỉnh Đắk Lắk hiện nay là rất thiết thực và phù hợp, góp phần nâng cao hiệu quả dạy và học.

Phương pháp tình huống là phương pháp giảng dạy có tính tích cực. Theo phương pháp này sau khi học viên được trang bị các kiến thức lý luận cơ bản về quản lý hành chính Nhà nước, về pháp luật, xây dựng Đảng vv... giảng viên sẽ đưa ra các tình huống, các sự việc xảy ra trên các lĩnh vực của đời sống xã hội về chính trị, kinh tế, văn hoá, an ninh quốc phòng... gắn với thực tiễn ở cơ sở và yêu cầu học viên phải vận dụng các kiến thức lý luận đã được trang bị để xử lý, giải quyết các tình huống xảy ra.

Bộ môn khoa học hành chính (những vấn đề cơ bản về quản lý hành chính nhà nước) được triển khai giảng dạy ở các lớp trung cấp lý luận chính trị - hành chính ở Trường Chính trị tỉnh Đắk Lắk nhằm mục đích cung cấp cho người học những kiến thức cơ bản về hoạt động quản lý hành chính nhà nước gắn liền với cấp cơ sở như: tổ chức và hoạt động của chính quyền cơ sở; quản lý cán bộ cấp chức cấp cơ sở; quản lý nhà nước về các lĩnh vực ở cơ sở; tiếp công dân và giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân; cải cách hành chính ở cơ sở.... Việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy bộ môn khoa học hành chính sẽ giúp cho học viên gắn lý luận với thực tiễn và vận dụng tri thức vào xử lý những công việc, cũng như khi có những tình huống phát sinh tại cơ sở, nhờ đó việc giảng dạy lý luận đỡ nhàm chán, khô cứng. Bên cạnh đó, còn tạo ra môi trường để học viên phát

huy được tính năng động, sáng tạo trong tư duy của mình. Do đó phương pháp dạy học bằng tình huống áp dụng cho môn học khoa học hành chính là phù hợp.

Thực tế, cho thấy, mọi hoạt động thực tiễn về công tác quản lý hành chính nhà nước, xét về ý nghĩa nào đó đều là những hoạt động giải quyết những vấn đề nảy sinh, xử lý những tình huống trong mối quan hệ phối hợp công việc và tổ chức công tác trong nội bộ hệ thống cơ quan hành chính nhà nước, thực hiện chức năng quản lý hành chính nhà nước đối với các ngành và lĩnh vực. Nhưng chỉ được coi là tình huống về quản lý hành chính nhà nước khi có sự việc, diễn biến bất thường, thực sự gay gắt, phức tạp, đòi hỏi cơ quan hành chính nhà nước phải dùng những biện pháp đặc biệt để xử lý. Do vậy, trong quá trình áp dụng phương pháp dạy học bằng tình huống trong bộ môn khoa học hành chính, khi đưa ra tình huống không nên đồng nhất tình huống về quản lý hành chính nhà nước với các hoạt động thực tiễn, thường ngày của công tác quản lý hành chính nhà nước.

Áp dụng phương pháp dạy học bằng tình huống trong bộ môn khoa học hành chính, trước tiên người giảng viên cần xác định mục tiêu, nội dung kiến thức cần truyền đạt cho học viên là gì? từ đó sẽ lựa chọn tình huống sao cho phù hợp. Tùy vào từng bài học, kiến thức mà giảng viên mong muốn các học viên nhận được mà đưa ra các tình huống phù hợp với mục tiêu của mình.

Ví dụ: Ở Bài 10: Tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân ở cơ sở (Phần III.2. Những vấn đề cơ bản về quản lý hành chính nhà nước).

Tìm hiểu về công tác tiếp công dân và giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân ở cơ sở, thì sẽ đưa ra các tình huống liên quan đến công tác tiếp công dân như: xác định thẩm quyền, trình tự, thủ tục giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân; làm rõ quyền và nghĩa vụ giữa các bên tham gia quan hệ pháp luật về khiếu nại, tố cáo; phân biệt giữa khiếu nại và tố cáo,... nội dung tình huống đưa ra sẽ liên quan đến những vấn đề phức tạp nảy sinh trong quá trình thực hiện công tác tiếp công dân và giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân ở cơ sở, từ đó rút ra những vấn đề cần nắm vững về công tác tiếp công dân, hiểu rõ hơn về công tác tiếp công dân và giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân gắn liền với thẩm quyền của chính quyền cơ sở hiện nay, từ đó mà thực hiện đúng trách nhiệm của người tiếp dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo theo đúng thẩm quyền, trình tự, thủ tục,... Quan trọng là tình huống phải phù hợp với nội dung các lý thuyết trong môn học khoa học hành chính.

Sau khi đưa ra tình huống, giảng viên sẽ gợi ý các hướng giải quyết: giảng viên cần cung cấp các kiến thức về mặt lý thuyết có liên quan đến tình huống đưa ra, căn cứ vào các văn bản, hướng dẫn nào,... giải thích thật chi tiết tình huống để học viên hiểu rõ các vấn đề cần giải quyết từ đó đưa ra hướng thảo luận về tình huống để gợi ý cho học viên, giúp học viên đi vào nội dung chính về tình huống đề cập đến, hướng dẫn học viên tham gia vào tình huống và ngay cả khi học viên không có một sự chuẩn bị nào cũng có thể tham gia thảo luận được.

Sau khi tin chắc rằng học viên đã làm chủ tình huống, giảng viên cần lựa chọn phương pháp để học viên giải quyết tốt nhất tình huống đặt ra. Nếu như tình huống cần phải có sự chuẩn bị kỹ ở nhà thì có thể ra tình huống như một bài tập về nhà sau đó cho học viên thảo luận trên lớp vào buổi học ngày hôm sau. Nếu giảng viên lựa chọn tình huống đơn giản để giải quyết một vấn đề ngay trên lớp thì có thể lựa chọn cách làm việc theo nhóm (mỗi nhóm có thể là một tổ của lớp học, các thành viên trong cùng một bàn sẽ trao đổi, thảo luận với nhau theo từng vấn đề của tình huống, sau đó đại diện các tổ sẽ trình bày kết quả làm việc của mình và các tổ khác có ý kiến trao đổi bổ sung thêm) hoặc giảng viên có thể mời tinh thần sung phong của các học viên trong lớp tự trình bày cách giải quyết vấn đề của mình sau đó tiếp tục gọi mở để các học viên khác trao đổi, bổ sung, đóng góp ý kiến nhằm tạo không khí tích cực, sôi nổi của buổi học. Giảng viên tổng kết tình huống, rút ra kết luận các giải pháp có liên quan đến nội dung lý thuyết môn học. Sau khi ghi nhận các ý kiến của các nhóm, từng thành viên trong nhóm. Giảng viên sẽ dựa vào đó đánh giá vấn đề đang thảo luận. Có thể có những vấn đề không mang lại kết quả như mong muốn, có những vấn đề có kết quả đúng sai rõ ràng, nhưng giảng viên sẽ là người neo chốt về tình huống đó để giúp học viên có thể hiểu rõ hơn cách thức giải quyết của mình.

Bên cạnh đó, trong quá trình tham gia giải quyết tình huống, giảng viên cũng có thể học hỏi được những kinh nghiệm, thông tin, giải pháp mới từ học viên để làm giàu vốn tri thức và phong phú hơn cho bài giảng của mình, nhất là từ những học viên đã có quá trình công tác thực tiễn. Qua quá trình hướng dẫn học viên nghiên cứu tình huống, giảng viên cũng có thể phát hiện ra những điểm bất hợp lý hoặc sai sót của tình huống và có những điều chỉnh nội dung tình huống sao cho phù hợp.

Tóm lại: Vận dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy phân học “Những vấn đề cơ bản về quản lý hành chính nhà nước” ở trường Chính trị tỉnh Đắk Lắk hiện nay là thực hiện theo đúng nguyên tắc: Lý luận liên hệ với thực tiễn, học đi đôi với hành, có tác dụng rất lớn đến việc nâng cao chất lượng giảng dạy. Tuy nhiên, để thực hiện tốt phương pháp này, giảng viên cần phải thực hiện tốt các yêu cầu sau:

- Thứ nhất, khi soạn tình huống giảng viên cần phải chuẩn bị kỹ tình huống trước khi lên lớp, tốt nhất là nên sưu tầm các tình huống có thật trong thực tế, chỉnh sửa, bổ sung cho rõ vấn đề. Với những bài giảng khó tìm thấy tình huống trong đời sống, cần hư cấu sao cho giống thực tế. Các chi tiết nêu ra, nhất là các giả định phải rõ ràng và đủ để hiểu vấn đề, nên tránh đưa ra tình huống quá rườm rà hoặc không chính xác làm cho học viên khó hiểu, bên cạnh đó cũng tránh đưa ra các vấn đề quá đơn giản hoặc vấn đề có cách thức giải quyết đã quá rõ ràng, vì các tình huống như vậy sẽ không hấp dẫn học viên, khiến họ mất hứng thú và không

tập trung vào giải quyết tình huống. Tình huống cần phải chứa đựng nội dung bài giảng, dễ hiểu, hấp dẫn, nhiều giải pháp, phù hợp với kinh nghiệm, trình độ và đặc điểm của đối tượng học viên.

- Thứ hai, khi vận dụng trên lớp, sau khi đã giải thích rõ tình huống, giảng viên phải hướng học viên vào các điểm trọng tâm trong tình huống, gắn với nội dung bài giảng. Giảng viên không quên định hướng lại giải pháp và điều chỉnh nhận thức chưa đúng của học viên, neo chốt lại kiến thức. Sau khi đã kết luận đúng sai về tình huống, cần giúp học viên thoát ra khỏi tình huống và quay trở lại với bài học, bởi vì mục đích chính của buổi giảng là thông qua tình huống sẽ giúp cho học viên nắm chắc hơn về những nội dung chính của bài học bên cạnh những kiến thức cơ bản khác mà giảng viên cần phải truyền tải đến học viên.

Hoạt động giảng dạy ở Trường Chính trị tỉnh Đắk Lắk, nơi đào tạo cán bộ lãnh đạo, quản lý cho Đảng, chính quyền, đoàn thể cấp cơ sở, muốn đạt chất lượng và hiệu quả phải không ngừng hoàn thiện bổ sung về nội dung, đổi mới về phương pháp. Việc áp dụng phương pháp dạy học bằng tình huống trong bộ môn khoa học hành chính tạo điều kiện cho học viên có kỹ năng thực hành, để tăng tính chủ động tham gia của học viên trong quá trình dạy và học và đây được xác định là một trong những biện pháp, phương pháp mới góp phần quan trọng vào nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận ở Trường Chính trị.